

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ
ВАЗИРЛИГИ**

ГУЛИСТОН ДАВЛАТ УНИВЕРСИТЕТИ

ИНГЛИЗ ТИЛИ ВА АДАБИЁТИ КАФЕДРАСИ

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

ГулДУ проректори

_____ Н.Р.Баракаев

« ____ » _____ 2017 й.

**«МАДАНИЯТЛАРАРО МУЛОҚОТ КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ
РИВОЖЛАНТИРИШ»**

фани бўйича

ИШЧИ ЎҚУВ ДАСТУРИ

100000 – Гуманитар соҳа

110000 – Педагогика

5111400 – Хорижий тил ва адабиёти (Инглиз тили)

3 – Курс

5-6 – Семестр

Умумий ўқув соати – 64+58=122

Шу жумладан:

Амалиёт машғулоти – 38+38=76

Мустақил таълим соати – 26+20=46

ГУЛИСТОН – 2017 й.

Фаннинг ишчи ўқув дастури намунавий ўқув дастури ва ўқув режасига мувофиқ ишлаб чиқилди.

Тузувчи: Ахмедов Р. – ГулДУ “Инглиз тили ва адабиёти”

кафедраси ўқитувчиси _____ (имзо)

Бозорова Л. – ГулДУ “Инглиз тили ва адабиёти”

кафедраси ўқитувчиси _____ (имзо)

Тақризчи: Тожиев Х. – ГулДУ ф.ф.н., “Инглиз тили ва адабиёти”

кафедраси доценти _____ (имзо)

Фаннинг ишчи ўқув дастури “Инглиз тили ва адабиёти” кафедрасининг 2017 йил “___” _____ даги ___ - сонли мажлисида кўриб чиқилиб, факультет Илмий-услубий Кенгашида кўриб чиқиш учун тавсия қилинди.

Кафедра мудир

Ҳ. Уразбаев

Фаннинг ишчи ўқув дастури Чет тиллар факультети Илмий-услубий Кенгашининг 2017 йил “___” _____ даги “___” - сонли мажлисида тасдиқланди.

Факультет Илмий-услубий

Кенгаши раиси:

Э. Хамдамов

I. КИРИШ

1.1. Фаннинг предмети ва мазмуни

Мазкур модул 5-6 семестрда ўқитилиб, модулнинг мақсади талабаларнинг маданиятлараро мулоқот компетенциясини ривожлантиришдан ва келгусидаги касбида ушбу компетенциялардан тўғри фойдалана олишидан иборат.

1.2. Фаннинг мақсад ва вазифалари

Ушбу аспект доирасида ўқитиладиган модуллар талабаларнинг хорижий тил бўйича эгаллаган билим, кўникма, малакаларини касбий ва илмий фаолиятда эркин қўллай олишларини таъминлашга хизмат қилади. Модулларнинг асосий вазифаси умумэтироф этилган халқаро меъёрларга кўра талабаларнинг ўрганилаётган чет тилини С1 даражада эгаллашлари учун зарурий билимларни интеграллашган тарзда ўргатиш ва мулоқот малакаларини ривожлантиришдир.

Модулни ўзлаштиргач талаба:

- маданиятлараро мулоқот, халқаро маданий компетентлик, маданиятлар ўртасидаги тафовутнинг тил ўрганиш ва ўқитишдаги аҳамияти;
- маданиятлараро мулоқотнинг экстралингвистик жиҳатлари (дунёқараш, маросимлар, урф-одатлар, инсон аъзолари тили, табулар, стереотиплар, кўпмиллатли маданиятларда жамиятнинг ўрни, имиж, рамзлар);
- маданиятлараро мулоқотда маданиятга хос хусусиятларни (саломлашув, мулозаматни акс эттириш йўллари, мурожаат қилиш йўллари, идиомалар ва ҳоказо) ўринли ишлатиш;
- ўзга тил маданиятига хос жиҳатларни ўқитиш учун ўқув материаллари яратиш, мавжудларини таҳлил қилиш, мослаштириш малакаларини эгаллайди.

1.3. Фаннинг долзарблиги

Хорижий тилни ўқитишда маданиятлараро мулоқотни шакллантириш урси амалий курс бўлиб талабаларни касбий йўналиш доирасида тилнинг оғзаки ва ёзма шаклларини ўргатиш, уларнинг ижтимоий-маданий мулоқот малакаларини ривожлантириш, хусусан ўрганилаётган чет тилининг функционал шакллари ва услубларини, тил тўғрисидаги амалий ва назарий билимларини такомиллаштиради.

1.4. Фаннинг ўқув режадаги бошқа фанлар билан ўзаро боғлиқлиги ва услубий жиҳатдан узвийлиги

Модул мазкур таълим йўналишлари ўқув режасидаги бошқа умумқасбий ва ихтисослик фанлари билан ўзаро боғлиқ бўлиб, модуллар кетма-кетлиги ва мазмунига мос равишда 5-семестр давомида ўқитилади. Ушбу фан лингвистик курс ҳисобланади ва тўрт йил давомида уч қисмга: ўқиш модули, ёзма нутқ амалиёти ва илмий ёзув модулига ажратилган ҳолда ўқитилади. Ўқув режанинг хорижий тилни ўқитишда маданиятлараро мулоқотни шакллантириш, тил аспекти амалиёти, методика, мамлакатшуносликка оид курслари ва ўрганилаётган чет тилининг назарий курслари - умумий тилшунослик, стилистика ва матн таҳлили, назарий фонетика, қиёсий типология, назарий грамматика фанларидан зарурий билимларни эгаллашда ушбу фан модуллари бўйича ўзлаштирилган кўникма ва малакалар муҳим аҳамият касб этади.

1.5. Фаннинг илм-фан ва ишлаб чиқаришдаги ўрни

Бу модул хорижий қўшма корхоналар, халқаро ташкилотлар ва уларнинг республикамиздаги бўлимлари, элчихона ва консулликлар, сайёҳлик агентликлари, нашриёт ва таҳририятлар, нотариал идоралар, таржимонлик бюрolariда касбий фаолият олиб борадиган битирувчиларга мулжалланган.

1.6. Фанни ўқитишдаги замонавий ахборот ва педагогик технологиялар ҳамда ўқув машғулотларини лойиҳалаш

Фанни ўқитишда шахсга йўналтирилган таълим методи ва чет тилини ўқитишга коммуникатив ёндашувдан максимал даражада фойдаланиш талаб этилади. Машғулотларда дарслик ва ўқув қўлланмалардан ташқари аутентик материаллар: аудио, видео, газета ва журналлар, интернет манбаларидан, интерактив усулларни қўллаган ҳолда ақлий ҳужум, кейс-стади, лойиҳалар тайёрлаш, ролли ўйин, дебатлар, презентация методларидан кенг фойдаланилади.

1.7. Модулнинг ахборот-услубий таъминоти

Модулнинг информацион-услубий таъминоти:

- амалий вазифалар;
- маданиятлараро мулоқотда юзага келадиган муаммо ёки можарони бартараф этиш;
- муҳокама;
- кейс стади;
- ролли ўйинлар;
- кузатувлар/ маълумотлар йиғиш бўйича топшириқлар;
- мустақил таълим.

II. АСОСИЙ ҚИСМ

2.1. Фандан ўтиладиган мавзулар ва улар бўйича машғулот турларига ажратилган соатларнинг тақсимоти

№	Машғулотлари мазмуни	Соатлар:				
		Жами:	Маъруза:	Семинар:	Амалий:	Мустақил таълим:
V - семестр						
1	What is culture?	2			2	
2	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
3	Cultural briefing.	2			2	
4	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
5	The effects of global business.	2			2	
6	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
7	Expectations when meeting other cultures.	2			2	
8	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
9	Case Study. Combining global and local.	6			2	4
10	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
11	Gender in culture. Stereotyping and attitudes.	2			2	
12	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
13	Cultural influences. Body language.	2			2	
14	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
15	Company dimensions.	2			2	
16	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
17	Case Study. Telephone language.	6			2	4
18	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
19	Revision.	2			2	
Жами 5-семестр:		64			38	26
VI - семестр						
1	Diversity and conformity.	2			2	
2	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
3	Case Study. A takeover.	6			2	4
4	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
5	Group characteristics.	2			2	
6	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
7	Case Study. Troubleshooting.	6			2	4
8	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
9	Observing conventions.	2			2	
10	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
11	Cultural dilemmas.	2			2	
12	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2

13	Individual characteristics.	2			2	
14	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
15	Work types.	2			2	
16	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
17	Communication styles.	2			2	
18	Presentations and reports on the previous theme.	4			2	2
19	Revision	2			2	
	Жами 6-семестр:	58			38	20
	Жами 5-6-семестр:	122			76	46

2.2. Ўқув материаллари мазмуни

2.2.1. Амалий машғулотлари мазмуни

2.1 **What is culture?** The concept of culture and its components can be interpreted differently by different individual and groups. Features of cultures range from the easily recognizable to the almost imperceptible.[O1, 12-17]

2.2 **Cultural briefing.** The usefulness of cultural briefing for people going to live, work or holiday abroad.[O2, 18-21]

2.3 **The effects of global business.** The changes that take place in the world economy and society have an impact on national cultures and on behavior.[O3, 22-25]

2.4 **Expectations when meeting other cultures.** Expectations can affect the attitudes and behavior of both sides. They may be founded on fact, hearsay or imagination.[O4, 26-29]

2.5 **Case Study. Combining global and local.** Companies need both a global and a local approach to business, what measures are needed to meet the challenges of global business? [O5, 30-31]

2.6 **Gender in culture. Stereotyping and attitudes.** Gender can play a fundamental role in identifying the identity of an individual or the culture of a group. People with different communication styles can have difficulties developing real understanding. It is urgent to explore if there is any legitimate basis to national stereotyping.[O6, 36-47]

2.7 **Cultural influences. Body language.** It is urgent to recognize the kinds of attitude commonly held towards other cultures. Different physical signals mean different things to different people, depending on such factors as nationality, status and situation. [O7, 48-51]

2.8 **Company dimensions.** All companies have their own unique culture. The culture of an international company is often strongly influenced by the culture of the parent company. Subsidiaries display a mixture coming from headquarters and from the local culture. [O8, 56-57]

2.9 **Case Study. Telephone language.** The way the telephone is used by employees forms part of a company's culture. [O9, 60-61]

2.10 **Diversity and conformity.** The parent company in international business has to face the issue of whether to encourage diversity or impose conformity. [O10, 70-71]

- 2.11 **Case Study.** A takeover. What decisions are to be taken by one company taking over another with a strong local identity. [O11, 72-73]
- 2.12 **Group characteristics.** People working together in a group tend to adopt distinctive behavioral characteristics. Group cultures are also different. [O12, 74-76]
- 2.13 **Case Study.** Troubleshooting. Different cultural expectations can make project work difficult to coordinate. It is urgent to improve communication in project teams. [O 13, 76-77]
- 2.14 **Observing conventions.** A multicultural project team which meets regularly both for business and socially may try to establish certain rules about behavior. [O 14, 82-83]
- 2.15 **Cultural dilemmas.** Different communication styles exist within multicultural teams. [O15, 84-85]
- 2.16 **Individual characteristics.** Individual characteristics may be inherited, or learnt from the environment, they play their role in a person's cultural profile. [O 16, 86-87]
- 2.17 **Work types.** People can be categorized according to the type of work they like to do or are best at. [O 17, 88-89]
- 2.18 **Communication styles.** Ways in which individuals communicate can be profiled using a number of parameters. [O 18, 90-91]

2.2.2. Модул мазмуни

- маданиятлараро мулоқот, халқаро маданий компетентлик атамалари;
- маданиятлараро мулоқотда экстралингвистик масалалар (дунёқараш, маросимлар, урф-одатлар, инсон аъзолари тили, табулар, стереотишлар, турли маданиятларда жамиятнинг ўрни);
- чет тили дарсларида тил ва маданият (саломлашувлар, мулозаматни ақс эттириш, мурожаат қилиш йуллари, идиомалар ва ҳ.к.);
- маданиятлараро зиддият, тўқнашувларга сабаб бўлувчи омиллар, маданий шок, маданий ўзига хослик, халқаро маданиятда ўзлигини асраш.
- маданиятлараро мулоқотга ўқитиш учун ўқув материаллари (адабиёт, газеталар, ТВ, интернет, расмлар, реалиялар, фильмлар, рамзлар ва ҳ.к.) дан фойдаланиш;
- ўзга маданиятга тегишли мавзуларни ўқитиш ва материалларни яратишда ўта хушёр бўлиш, материалларни таҳлил қилиш (дарсликлар, дарс ишланмалари / конспект, топшириқлар / вазифалар);
- ўзга маданият мавзулари учун ўқув материалларини яратиш (3 та мақсад: тил, педагогика, маданият).

2.3. Лаборатория ишларини ташкил этиш бўйича кўрсатмалар

Фан бўйича лаборатория ишлари намунавий ўқув режада кўзда тутилмаган.

2.4. Курс ишини ташкил этиш бўйича услубий кўрсатмалар

Фан бўйича курс иши намунавий ўқув режада режаслаштирилмаган.

2.5. Мустақил таълим

2.5.1. Мустақил таълимни ташкил этишнинг шакли ва мазмуни

Фан модуллари кесимида талабалар мустақил таълимини ташкил этиш мақсадида кафедра мутахассислари томонидан услубий кўрсатмалар ишлаб чиқилади. Уларда талабанинг мустақил ўқиб ўрганишини таъминловчи вазифа ва топшириқлар кўрсатиб ўтилади ва уларни бажариш учун аниқ кўрсатмалар мисоллар ёрдамида берилади. Тилни ўрганиш жараёнида талаба интерфаол усуллар воситасида мустақил таълим олишга рағбатлантирилади ва мустақил фикрлаш талаб қилинади. Бунда ўқитувчи билим берувчи ва баҳоловчи сифатида эмас, балки фасилитатор (инглизча facilitate сўзидан олинган бўлиб, бирор бир жараённинг боришига яхши таъсир этувчи ва унга мос шарт-шароитлар яратиб берувчи) сифатида намоён бўлади. Талабадан фан бўйича мустақил ўрганган билимларини аудиторияда турли хил интерактив услублар орқали намоёниш қила олиши ва бошқаларга ўргата олиши талаб этилади.

2.5.2. Талабалар мустақил таълимининг мазмуни ва ҳажми

Мустақил таълим мазмуни	Вақти	Ҳажми	Максимал балл
5-семестр			
Case Study. Combining global and local.	1-9 ҳафта	1	10
Case Study. Telephone language.	10-13 ҳафта		10
Case Study. A takeover.	14-17 ҳафта		10
6-семестр			
Case Study. Troubleshooting.	1-9 ҳафта	1	10
Case study. Job place.	10-13 ҳафта		10
Case study. Education.	14-17 ҳафта		10
Жами:	6	2	60

IV. РЕЙТИНГ БАҲОЛАШ ТИЗИМИ

4.1. Рейтинг назорати жадвали (5-семестр)

№	Вазифа	Сони	Балл	Умумий балл
1. Жорий Назорат (ЖН)				
1.1	Талаба фаоллиги	10	3	30
1.2	Тақдимот	2	5	10
ЖН Жами:				40
2. Оралиқ Назорат (ОН)				
2.1	Кейс-стади 1-2	1	15	15
2.2	Кейс-стади 2-3	1	15	15
ОН Жами:				30
3. Якуний Назорат (ЯН)				
3.1	Ёзма шакли ёки тест	1	30	30
ЯН Жами:				30
Жами (ЖН+ОН+ЯН):				100

4.2. Рейтинг жадвали (5-семестр)

№	ЖН 70%	Сентябрь				Октябрь				Ноябрь				Декабрь				Январь					
		4-9	11-16	18-23	25-30	2-7	9-14	16-21	23-28	30-4	6-11	13-18	20-25	27-2	4-9	11-16	18-23	25-30	15-20		22-27	29-3	5-10
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19	20	21
1	Фаоллиги	3		3		3	3	3		3		3		3	3	3							30
	Тақдимот				5											5							10
	ОН								15									15					30
2	ЯН – 30%																					30	30
Жами		17				24				29												30	100
Жами ГП бўйича		17				41				70												30	100

Эслатма: 5-семестрда ўқитиладиган “МАДАНИЯТЛАРАРО МУЛОҚОТ КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ” фанининг ўқув ҳажми 64 соатни ташкил этганлиги сабабли фан коэффиценти 0,64 бўлади. Фан бўйича ўзлаштиришни аниқлашда талаба тўплаган бали 0,64 га кўпайтирилади ва бутунгача яхлитлаб олинади.

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	< 55
Фанни ўзлаштириш кўрсаткичлари	55-64	45-54	35-44	<35

4.3. Рейтинг назорати жадвали (6-семестр)

№	Вазифа	Сони	Балл	Умумий балл
1. Жорий Назорат (ЖН)				
1.1	Талаба фаоллиги	10	3	30
1.2	Такдимот	2	5	10
ЖН Жами:				40
2. Оралиқ Назорат (ОН)				
2.1	Кейс-стади 4-5	1	15	15
2.2	Кейс-стади 5-6	1	15	15
ОН Жами:				30
3. Якуний Назорат (ЯН)				
3.1	Ёзма шакли ёки тест	1	30	30
ЯН Жами:				30
Жами (ЖН+ОН+ЯН):				100

4.4. Рейтинг жадвали (6-семестр)

№	Февраль	Март					Апрель					Май					Июнь							
		12-17	19-24	26-3	5-10	12-17	12-17	19-24	26-3	5-10	12-17	12-17	19-24	26-3	5-10	12-17	23-28							
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18		19	20	21	
1	Фаоллиги	3		3		3	3	3		3		3	3	3	3									30
	Такдимот				5											5								10
	ОН								15									15					30	
2	ЯН – 30%																						30	30
Жами		17					24					29							30	100				
Жами ГП бўйича		17					41					70							30	100				

Эслатма: 6-семестрда ўқитиладиган “МАДАНИЯТЛАРАРО МУЛОҚОТ КОМПЕТЕНЦИЯСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ” фанининг ўқув ҳажми 58 соатни ташкил этганлиги сабабли фан коэффиценти 0,58 бўлади. Фан бўйича ўзлаштиришни аниқлашда талаба тўплаган бали 0,58 га кўпайтирилади ва бутунгача яхлитлаб олинади.

Баҳо	5	4	3	2
Рейтинг	86-100	71-85	55-70	< 55
Фанни ўзлаштириш кўрсаткичлари	50-58	41-49	32-40	<32

4.5. Талабалар билимини баҳолаш мезони

Хорижий тилни ўқитишда маданиятлараро мулоқотни шакллантириш аспекти бўйича талабалар билими рейтинг тизими асосида баҳоланади. Қуйида модуллар бўйича ўзлаштирилган билимларни баҳолаш турлари ва шакллари келтирилган. Улар ўқув материаллари тўлиқ ва самарали ўзлаштирилганлигини назорат қилишда ягоналик ва тизимлиликни таъминлайди.

Жорий назорат	40%
<ul style="list-style-type: none">• талабанинг дарсдаги иштироки• кейс таҳлили• қиёсий тадқиқот бўйича ҳисобот• қиёсий тақдимот	10% 10% 10% 10%
Оралик назорат	30%
<ul style="list-style-type: none">• маданиятлараро масалалар нуқтаи назаридан ўқув материаллари таҳлили• маданиятлараро мулоқотда компетентликни ривожлантиришга қаратилган ўқув материалларини яратиш (Ўқиш кўникмаси)	15% 15%
Якуний назорат	30%
<ul style="list-style-type: none">• маданиятлараро мулоқотда компетентликни ривожлантиришга қаратилган ўқув материалларини яратиш (тинглаб тушуниш кўникмаси) ва талабалар томонидан ишлаб чиқилган маданиятлараро мулоқотда компетентликни ривожлантиришга қаратилган ўқув материаллари тақдими	

V. ФОЙДАЛАНИЛАДИГАН АДАБИЁТЛАР РЎЙХАТИ

Асосий адабиётлар

1. Byram, M., Nichols, A. and Stevens, D. (2001) *Developing Intercultural Competence in Practice*.
2. Corbett, J.,(2010) *Intercultural Language Activities* Cambridge: CUP
3. Fox, K. (2004) *Watching the English*. London
4. Gill, S., Cankova, M. (2010) *Oxford basics. Intercultural Activities*. Oxford: OUP
5. Bryson, B. (1990) *Mother Tongue: The English Language*. Penguin Books.
6. Crystal, D (2003) *English as a Global Language*. Cambridge University Press, New York.
7. Graddol, D. (2005) *English Next*. British Council
8. Utley, D. (2004) *Intercultural Resource Pack: Intercultural communication resources for language teachers*. Cambridge: CUP

Қўшимча адабиётлар

1. Holliday, A., Hyde, M., Kullman, J. (2010), *Intercultural communication* (an advanced resource book for students)
2. Tomalin and Stempleski, (1993) *Cultural Awareness*. Oxford: OUP
3. Valdes, J. M. (1995) *Culture Bound*. Cambridge: CUP.
4. Pennycook, A. (1994). *The Cultural Politics of English as an International Language*. Longman, New York. .
5. Novels:
6. Austin, J. (1995) *Pride and Prejudice* Dover: Dover publications
7. Syal M.(2004) *Anita and Me* London: Harper Perennial

Интернет сайтлари

1. www.teachingenglish.org.uk
2. www.onestopenglish.com
3. www.businessenglishonline.net
4. www.elgazette.com
5. www.tesol.org